

РЕШЕНИЕ

№ 1285

гр. София, 16.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 7-МИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на шестнадесети октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Камелия Първанова

Членове: Георги Иванов
Димитър Мирчев

при участието на секретаря Мария Ив. Крайнова като разгледа докладваното от Георги Иванов Въззивно гражданско дело № 20231000500295 по описа за 2023 година

Разгледа в съдебно заседание на 16.10.23г. /с участието на секретаря Крайнова/ въззивно гражданско дело № 295/23г. и констатира следното:

С решение на СГС от 07.09.22г. по г.д. № 10541/21г. е уважен /изцяло - за сума в размер на 50 000 лева/ иск по чл. 45 от ЗЗД на Н. Н. против А. К..

Решението на СГС се обжалва /изцяло/ от А. К..

Съображенията на страните са изложени по делото /в рамките на производствата пред СГС и САС/.

Събраните по делото /в производството пред първоинстанционния съд/ доказателства /писмени, експертни и гласни - преценени в съвкупност и в контекста на твърденията – възраженията на страните/ удостоверяват, че:

На 13.08.21г. – ответникът /в качеството си на говорител на служебното правителство/ е направил /в сградата на НС пред представители на медии/ публично изявление /разпространено електронно сред широка обществена аудитория/, съдържащо твърдения /коментари, оценки, изводи, съждения/ насочени към личността и дейността на ищеца /в качеството му на политик и бивш заместник министър на МРРБ/. Съдържанието и авторството на изявлението са надлежно удостоверени в процеса /с писмени, гласни и експертни доказателства/, а не се явяват и спорни към момента /на този етап от съдебното производство/.

Ищецът поддържа, че процесното изявление има невярно, унизително, злепоставящо, обидно, клеветническо съдържание, че същото /като разпространено медийно сред широк кръг лица/ е засегнало неговата чест, достойнство, професионален и политически авторитет. С оглед това /заради претърпените вследствие на изявлението неимуществени вреди/ Н. Н. претендира да бъде ангажирана /при условията на чл. 45 от ЗЗД/ имуществената отговорност на А. К. /до размера на сумата 50 000 лева/.

Жалбата е частично основателна:

Досежно основанието на иска:

От една страна:

Изявлението на А. К. съдържа следните изрази /които са адресирани конкретно към личността и дейността на ищеца – споменат поименно на две места в изложението/: „хората, които са подписали.....става дума за Н. със сигурност.....“; „когато се подписват договори за повече от 1 милиард....“; „смятам, че всички, които протестират трябва да отидат... където живеят съответните Н. и компания, за да обяснят, защо са подписали за милиарди договори.....“; „защо подписахте договори.....“. Изречените /неколкократно/ думи /подписват, подписали, подписахте/ са подкрепени със /казани в контекста на/ съжденията, че: „това противоречи на закона“; „това е нещо, което трябва да стигне до Прокуратурата, защото то представлява форма на измама“; „това е измама“. Думата „измама“ е повторена /в различни варианти – „мамиш“, „измамили“/ многократно. В текста на изказването се съдържа и изрична препратка към НК /наказателния кодекс/.

Изброените думи /изрази/ представляват /преценени сами по себе си, съответно - в контекста на цялостния смисъл и логика на процесното изказване/ директни твърдения /а не оценки и мнения – каквато е защитната теза на ответника/. Същите внушават пряко /по смисъла на чл. 45 от ЗЗД във връзка с чл. 147 от НК/, че ищецът /в съучастие и с други лица/ е извършил противоправно /престъпно/ деяние – измама /в смисъл - подписване на финансово необезпечени от бюджета договори/. В такава хипотеза /с оглед изложеното/: истинността на изказването подлежи /в контекста на правилото по чл. 147, ал. 2 от НК/ на доказване в процеса. С други думи – постановката от съдебната практика /с която ответникът обосновава защитата си/, че не подлежат на доказване оценки и мнения /съгласно например решение на ВКС от 23.03.12г. по г.д. № 1486 от 11г. и други съдебни актове в тази насока/ в случая се явява – неприложима. В тази връзка:

В процеса не са събрани надлежни доказателства, които да установят, че изнесената от ответника информация /заявените твърдения/ е вярна /по смисъла на чл. 147, ал. 2 от НК/. От една страна:

Липсват доказателства /в това число и гласни; последните биха се явили и недопустими за това обстоятелство – предвид забраните по чл. 164 от ГПК/ ищецът да е подписвал договори /с предмет ремонт и поддръжка на пътната мрежа/. Събраните по делото доказателства /а този факт на практика не се явява и спорен в процеса/ сочат, че към релевантния за спора времеви период /когато са били подписвани такива договори/ Държавата е била представлявана /в такива правоотношения/ от друг орган /АПИ, а не МРРБ/, т.е. ищецът /в качеството си на заместник министър на този държавен орган/ не е имал изобщо правомощия в сочената от ответника насока.

Липсват категорични /надлежни/ доказателства, които да удостоверят заявената от ответника теза, че процесните договори действително са били необезпечени финансово със средства от държавния бюджет. Тази теза /предвид самото й естество – доколкото създава внушение за противоправно осъществено финансово деяние при формирането и боравенето с бюджетни средства/ предполага /изисква/ да бъде подкрепена не само с писмени и гласни доказателства /каквито са събрани в процеса/, но преди всичко с експертно доказателствено средство /икономическа, счетоводна експертиза/, която да установи точното съотношение на икономическа връзка /и зависимост/ между поетите от държавата финансови задължения /по съответните договори за ремонт и поддръжка на пътища/ с предвидените /през съответните периоди/ бюджетни средства; да изясни възможните варианти за разплащане по тези договори, възможните начини за изпълнение на поетите финансови ангажименти и т.н. Тежестта /по смисъла на чл. 154 от ГПК във връзка с чл. 6, ал. 2 от ГПК и чл. 8, ал. 2 от ГПК/ в тази насока е за ответника /същият обаче не е заявил по делото искане за събиране на експертни доказателства – нито в производството пред СГС, нито пред настоящата инстанция/. Действително – законът /и съдебната практика/ позволяват експертиза да бъде назначена и служебно от съда. В случая обаче: самият предмет на спора /и правилото на чл. 147, ал. 2 от ГПК/ предполагат – именно ответникът да направи изрично доказателствено искане в горната връзка.

Изводът /за отсъствие на предпоставката по чл. 147, ал. 2 от НК/ се подкрепя /косвено/ и от обстоятелството, че липсват доказателства /съответно и твърдения/ във връзка с изявлението на ответника /във връзка с изнесената от същия информация/ да са били образувани /и финализирани по съответния надлежен законов ред/ следващи проверки /на Прокуратурата или на други контролно - наказващи държавни органи/.

Изложеното налага извод, че изнесената от ответника информация /заявените от А. К. твърдения/ се явяват неверни /по смисъла на чл. 147 от НК/ и в двете им части. В този смисъл - осъщественото деяние се явява противоправно /по смисъла на този законов текст и правилото на чл. 45 от ЗЗД/.

Независимо от изложеното обаче /ако горните доводи не бъдат споделени/:

Изказването на ответника /преценено като отделни думи и изрази, като цялостен контекст и смисъл/ създава пряко внушение, че действията на ищеца представляват форма на злоупотреба /противоправно боравене/ със средства от държавния бюджет /с обществени финансови ресурси/, която е довела до измамване /излъгване/ на много хора, на фирми, на работници, на граждани, на управляващи. Това /такова/ съдържание на изказването покрива /предвид самото си естество/ хипотезата и на чл. 146 от НК /т.е. деликтната отговорност на А. К. може да бъде ангажирана самостоятелно при условията само на този законов текст/.

От друга страна /във връзка с основната защитна теза на ответника/:

Принципът „свобода на словото“ е дефиниран детайлно в разпоредбите на чл. 39, чл. 40, чл. 41, чл. 57, ал. 2 от КРБ – преценени в съвкупност; в правилото на чл. 10 от КЗПЧОС; в Решения на КС на РБ № 20 от 98г.и № 7 от 96г.; в съдебната практика на ВКС и на други инстанции по граждански дела; в чуждестранната съдебна практика. Изброените нормативни правила /и постановките на съдебната практика/ изрично ограничават тази свобода /в това число и в хипотеза като настоящата - когато съответното изявление е насочено срещу публично известна личност и политик/ до очертаните в разпоредбите на чл. 146 от НК и чл. 147 от НК предели /липсата на такова ограничение на практика би изключило приложението на тези правни норми/. С оглед това /и предвид горните съображения, изложени в контекста на правилата по тези два текста от НК/ в случая следва да се приеме, че изявлението на А. К. излиза извън /надхвърля/ дефинирания /от закона и съдебната практика/ предел в свободата на словото.

Действително /както е споменато и по-горе/:

Същите нормативни правила /доразвити и доизяснени от съдебната практика/ изрично разширяват пределите в свободата на словото в случаи като настоящия /където ищецът е публично известна личност, политик, който упражнява държавна власт/ и допускат такива субекти да бъдат подлагани на /да бъдат обект на/ засилена, остра, безкомпромисна и т.н. критика /предвид самото естество на популярността като явление или предвид естеството на заемания пост, упражняваната дейност, занятие и т.н./. Тази постановка обаче обосновава /в случаи като настоящия – когато се установи, че съответното изявление надхвърля предела в свободата на словото и покрива съставите на чл. 146 от НК и чл. 147 от НК/ само смекчаване и редуциране по размер на деликтната отговорност /в хипотеза на извършен деликт по смисъла на тези законови текстове деецът следва да понесе по – лека имуществена отговорност и съответно пострадалият от противоправното деяние следва да получи по-малко парично обезщетение/. Обратните доводи на първоинстанционния съдия в тази насока /с които е обоснована основателността на иска в пълен размер/ не могат да бъдат споделени.

Досежно размера на иска:

От една страна:

В процеса са събрани /от първоинстанционния съд/ гласни доказателства и същите /преценени в съвкупност/ очертават /конкретно/ релеванното за спора обстоятелство, а именно, че процесното изявление действително е засегнало /в негативен аспект/ психическата сфера на ищеца, неговата чест и достойнство, личния му и професионален живот. Настоящият съдебен състав препраща /при условията на чл. 272 от

ГПК/ към доводите на първоинстанционния съдия в посочената насока. Гласният доказателствен материал установява /еднозначно/ и наличието на причинно-следствена връзка между противоправното деяние и претърпените неимуществени вреди /липсват доказателства, които да обосноват друг извод/.

От друга страна /принципно/:

В хипотеза като процесната: когато спрямо физическо лице /съобразно изложеното - дори и когато същото е публично известна личност, политик или субект, упражняващ държавна власт/ се употребят /и разпространят сред широка обществена аудитория/ обидни и клеветнически твърдения /по смисъла на раздел 7-ми от НК/ наличието на неимуществени вреди следва да се и презумира. Обратен извод не може да бъде защитен житейски.

Всички изброени обстоятелства /преценени в съвкупност и в контекста на принципното правило на чл. 52 от ЗЗД/ обосновават определяне на обезщетение в размер на 25 000 лева.

Този размер се определя от настоящия въззивен съд при отчитане и на следните обстоятелства:

Самите качества на ответника /също публично известна фигура – политик и преди всичко говорител на МС – служебно правителство/ са задължавали А. К. да използва друг тип изказ /доколкото изявления от лица с такива качества по дефиниция предизвикват съществен отзвук; влияят сериозно на общественото мнение, създават определени нагласи и насоки в обществото – често трайни и негативни, ангажират физическа сила и потенциал, и ги тласкат в една или друга посока; за разлика от случаи - когато изявление като процесното се прави от непозната за обществото личност/. Особено в хипотеза като настоящата – където процесната информация е разпространена медийно в момент на изострена социална обстановка /в момент на граждански протести/ като изказването съдържа и своеобразен призив за фактическо /физическо/ пренасяне /преместване/ на протеста към дома на ищеца.

С оглед изложеното: атакуваният съдебен акт следва да бъде частично отменен /изменен/.

Предвид изхода на спора пред въззивния съд: отговорността на страните за съдебни разноски /за производството и пред двете съдебни инстанции/ следва да бъде преразпределена /при условията на чл. 78, ал. 1 и ал. 3 от ГПК/.

Възраженията на страните по чл. 78, ал. 5 от ГПК са неоснователни /заявеният от ответника адвокатски хонорар не надвишава минимума по наредба № 1 – в новата й редакция; заявеният от ищеца адвокатски хонорар с ДДС надвишава несъществено минимума по наредба № 1 – в новата й редакция/.

Съдът,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение на СГС от 07.09.22г. по г.д. № 10541/21г. в частта, с която искът /по чл. 45 от ЗЗД/ на Н. Н. Н. ЕГН ***** против А. К. К. ЕГН ***** е уважен за сумата над 25 000 лева и в частта, с която ответникът е осъден да плати на ищеца съдебни разноски над 2 822 лева.

ОТХВЪРЛЯ иска /по чл. 45 от ЗЗД/ на Н. Н. Н. ЕГН ***** против А. К. К. ЕГН ***** за сумата над 25 000 лева.

ОСЪЖДА Н. Н. Н. да плати на А. К. К. 1 500 лева – съдебни разноски /за производството пред СГС/ и 2 500 лева – съдебни разноски /за производството пред САС/.

ОСЪЖДА А. К. К. да плати на Н. Н. Н. 3 000 лева – съдебни разноски /за производството пред САС/.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред ВКС в 1-месечен срок от съобщаването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____